

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi Intézet

Tanító alapképzési szak

**HOGYAN TANULJUNK A FANTÁZIA ÉS A
FANTASZTIKUM VILÁGÁNAK SEGÍTSÉGÉVEL?**

A science-fiction és a fantasy az általános iskolában

Konzulens: Dr. Domokos Áron

Konzulens intézete: Neveléstudományi Intézet

Készítette: Palkovics Tamás

CM66ZK

Kaposvár

2024

HOGYAN TANULJUNK A FANTÁZIA ÉS A FANTASZTIKUM VILÁGÁNAK SEGÍTSÉGÉVEL?

A science-fiction és a fantasy az általános iskolában

Szakedolgozatomban a fantasy és a science fiction pedagógiában való alkalmazását és a használatának fontosságát mutatom be. Amit ki fogok fejteni a dolgozatomban az, hogy a fantasy és a sci-fi művek hasznosak lehetnek az iskolában bizonyos tantárgyak keretein belül.

A téma aktualitását az adja, hogy a mai fiatalok körében a science-fiction és a fantasy műfaj klasszikusai a legkedveltebbek között vannak. Napjainkban ezek a műfajok megkerülhetetlen tényezők lettek a kultúrában és a szórakoztató iparban. Természetesen az iskolás korú gyermekek túlnyomó része ismeri és szereti a fantázia és a fantasztiikum világában játszódó filmeket, könyveket és képregényeket.

A gyerekek otthon a televízióban és az interneten figyelemmel kísérik az épp aktuális sci-fi vagy éppen fantasy filmeket és sorozatokat, elolvassák a legújabb megjelent regényeket, az iskolai szünetekben pedig megbeszélik egymással az olvasottakat és a látottakat. Konkrétan én is a *Harry Potter* könyveknek köszönhetem, hogy az olvasás az egyik kedvenc szabadidős tevékenységemmé vált. Szintén a saját példamból tudom, hogy ezek a művek segítenek a műfaji sajátosságukból adódóan a képzelőerő és a fantázia kiszélesítésében. Mivel folyamatos az érdeklődés a két műfaj iránt, ezért érdemes lenne a tanórák színesítéséhez, érdekesebbé tételéhez beépíteni a legismertebb műveket, a legkedveltebb hősöket.

A science-fiction és a fantasy már évszázadok óta jelen van az irodalomtörténetben, csak még akkor nem ezen a néven nevezték. Az utolsó évtizedek legjelentősebb irodalmi alkotásai a Tolkientől a *Gyűrűk ura*, illetve a Rowling által írt *Harry Potter* könyvsorozat voltak. A vizuális médiában a *Csillagok háborúja* filmek, illetve a *Gyűrűk ura* és a *Harry Potter* filmes változatai a legnépszerűbbek. Kimondható, hogy napjainkban az ifjúság körében a fantasy és a sci-fi alkotások mondhatók a legkedveltebbnek.

Világviszonylatban népszerűségét bizonyítja, hogy a science-fiction és a fantasy könyvek eladása megduplázódott a világban a 2010-es évtől számítva. Meg kell említeni, hogy nemcsak a könyvekben, de a mozgóképekben is ezek a műfajok állnak előkelő helyen. Pár évvel ezelőtti globális felmérés keretein belül mérték fel a világon a sci-fi és a fantasy népszerűségét és hasznosságát. Megállapították, hogy a sci-fi és a fantasy olvasása szerepet játszhat abban, hogy a fiatalok rendszeresen, tartósan és kognitív szempontból előnyösen alkalmazzák az olvasást. Ezek az eredmények is alátámasztják, hogy igenis hasznos eszköz lehet a science-fiction és a fantasy a mindennapi életben.

A science fiction és a fantasy magyarországi népszerűségét saját példámon keresztül mutattam be. Amikor még én is általános iskolába jártam, a közvetlen környezetemben mindig téma volt a baráti társaságunkban egy éppen aktuális science-fiction vagy fantasy alkotás. Fiatalabb koromban az inkább kisebb gyerekeknek szóló művek voltak a beszédtemák, mint például a *Harry Potter* könyvsorozatnak első része, a szuperhősös képregények vagy éppen, ha vizuális médiát nézzük akkor a *Csillagok háborúja* animációs változatai. Később, amikor már beléptünk a kamaszkorba, a komolyabb és felnőttebb történetek kerültek a középpontba, amelyek már a felnőtté válással vagy a halállal is foglalkoztak, mint például az *Éhezők viadala*, *Dűne* vagy az *Emlékek óra*. Úgy gondolom, hogy nemcsak az én környezetemben, hanem az egész országban is a legnépszerűbb műfajok közé sorolhatók a science fiction és a fantasy művek.

Tehát manapság szinte a világ minden részében ismerik ezt a két zsánert. Vannak olyan országok, ahol nagy népszerűségnek örvendenek ezek a történetek és ezek az országok közé tartozik Magyarország is. A szakirodalmak és saját tapasztalataim alapján is nagyon érdeklik ezek a science fiction és fantasy történetek a mai gyerekeket.

Napjaink oktatásában megkerülhetlenné válik ezek a zsánerek említése irodalom órán vagy akár egy bármelyik másik tantárgy esetében. Persze kérdéses, hogy az amúgy is zsúfolt irodalom-tananyagba hol férne bele egy-egy igényes sci-fi regény vagy film. Mivel annyira zsúfolt a tananyag, ha a tanároknak van lehetőségük, választhatják ezt az opciót a törzsanyag kiegészítéseként, hiszen lehet a sci-fi és a fantasy történetekről is igazán komolyan is beszélni.

Véleményem szerint, a szórakoztatóirodalom, azon belül a sci-fi és a fantasy az egyik fontos táptalaja a tanulásnak, amit sokkal nagyobb mértékben ki lehetne használni, hogy az oktatás sokkal élvezhetőbbé és eredményesebbé váljon. Általános és középiskolában én is örültem volna, ha többet és részletesebben foglalkoztunk volna a koromnál fogva hozzám közelebb álló stílusú művekkel, mint például egy science fiction vagy egy fantasy.

A szakdolgozatomhoz kapcsolódó kutatásokat és kérdéseket a Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Kollégiumban végeztem el. Azért ezt a helyet választottam mert jelenleg pedagógiai asszisztensként dolgozom ebben az intézményben.

Az iskola tanulóival kitölttettem egy kérdőívet, ahol arra voltam kíváncsi, hogy milyenek az olvasási szokásaik, illetve hogyan viszonyulnak ezek a gyerekek a science-fiction és a fantasy művekhez. A kérdőívet az összes évfolyam tanulóival megcsináltattam az elsőtől egészen a nyolcadig osztályig. A kitöltés megvalósítása és ideje harmadik osztálytól nyolcadig osztályig jól sikerült, mivel nekik van már digitális kultúra órájuk, első és második osztályban nem volt ilyen egyszerű a helyzet. Mivel nekik még nincs digitális kultúra tantárgyuk, így ők még nem találkoztak az iskola falain belül számítógéppel, ezért náluk sokkal lassabban, a pedagógus kollégák segítségével sikerült megoldani.

A kérdőívet 305 tanuló töltötte ki a Google felületen, ebben azt mértem fel, hogy a választott iskolában a gyerekek mennyire ismerik, mennyire követik figyelemmel és mennyire szeretik a legismertebb alkotásokat a témában. A kérdésekre válaszolva a válaszadók többsége azt jelölte meg, hogy ismeri ezeket a zsánereket, kedveli és szívesen olvassa, nézi a két műfaj legismertebb, legnépszerűbb alkotásait. Érdekesség, hogy a lányok javarésze is pozitívan viszonyul ezekhez a zsánerekhez, sőt bizonyos kérdéseknél többségben vannak a fiúkhoz képest. Ugyancsak kicsit meglepő, hogy az alsó tagozatosok nagyobb százalékban kedvelik ezeket a történeteket, mint a felsősök. Az is látszik a kérdőívből, hogy a felsős tanulók sajnos már jóval kevésbé szeretnek olvasni, valószínűleg azért, mert más szabadidős tevékenységek is elvonják a figyelmüket. A legfontosabb kérdés az volt, hogy érdekesebbé tenné-e a tanórát, illetve könnyebben megtanulnák-e a tananyagot, hogyha bevonnánk az órai munkába a sci-fi és a fantasy történeteit. A válasz egyértelmű volt, hogy a tanulók többsége szívesen venné, hogyha a két műfaj megjelenne az oktatásban és a tanulásban.

Természetesen különböző tantárgyakban különböző mértékben lehetne beemelni az órai munkába ezeket a zsánereket. Én első osztályban tanítok testnevelést és itt próbáltam beépíteni a tanórába a legismertebb történeteket. Bár elsősökről van szó, a gyerekek többsége mégis ismerte, vagy legalább is hallott a szóban forgó művekről. A bemelegítéstől kezdve, a gimnasztikán át, a különböző gyakorlatokig igyekeztem bevonni az egyik legnépszerűbb a sci-fi vagy fantasy művet a foglalkozás folyamatába. Az alkotásokhoz kapcsolódó tárgyakkal is igyekeztem színesebbé tenni a mozgást. Így, hogy a kedvenc hőseik bevonásával zajlott az óra, elmondásuk szerint sokkal jobban élvezték a testnevelést. Én is úgy éreztem, hogy sokkal koncentráltabbak és motiváltabbak voltak a feladatok során. Kíváncsi voltam a véleményükre ezért ebben az osztályban erről a testnevelés óráról is tettem bele pár kérdést. A tanulók nagy többsége pozitívan értékelte az újdonságot, máskor is szívesen venne rész ilyen foglalkozáson és ezután még szívesebben fognak ilyen témájú könyvet olvasni.

Tapasztalataim alapján úgy gondolom, hogy a science fiction és a fantasy műfajnak létjogosultsága lehet az általános iskolai oktatás színesebbé, érdekesebbé és eredményesebbé tételében.